

บทที่ ๘

การเขียนภาคนิพนธ์

พระครูสังฆรักษ์กิตติพงศ์ สิริวิฑูมโน
อาจารย์ไพศาล ศรีวิชัย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

เมื่อได้ศึกษาเนื้อหาในบทนี้แล้ว นิสิตสามารถ

๑. บอกความหมายและความสำคัญของภาคนิพนธ์ได้
๒. บอกส่วนประกอบและรูปแบบของภาคนิพนธ์ได้
๓. อธิบายหลักและวิธีการเขียนภาคนิพนธ์ได้
๔. อธิบายวิธีการนำเสนอภาคนิพนธ์ได้
๕. อธิบายประโยชน์ของการประเมินคุณภาพของภาคนิพนธ์ได้

ขอบข่ายเนื้อหา

- ๘.๑ ความนำ
 - ๘.๒ ความหมายและความสำคัญของภาคนิพนธ์
 - ๘.๓ ส่วนประกอบและรูปแบบของภาคนิพนธ์
 - ๘.๔ หลักและวิธีการเขียนภาคนิพนธ์
 - ๘.๕ การนำเสนอภาคนิพนธ์
 - ๘.๖ การประเมินคุณภาพของภาคนิพนธ์
- สรุปท้ายบท
คำถามประจำบท
เอกสารอ้างอิงประจำบท

การเขียนภาคินิพนธ์

พระครูสังฆรักษ์กิตติพงศ์ สิริวิฑูโร
อาจารย์ไพศาล ศรีวิชัย

๘.๑ ความนำ

ภาคินิพนธ์ (Term paper) เป็นการค้นคว้าตามเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษา และเป็นการรายงานผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งมากกว่ารายงานทางวิชาการ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อเสริมความรู้ในสาขาวิชานั้น หรือเนื้อหาที่มีได้พิจารณากันอย่างละเอียดในชั้นเรียน ผู้ศึกษาต้องแสดงความคิดเห็นของตนประกอบกับ

ความคิดของผู้รู้ จากแหล่งค้นคว้าอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดริเริ่ม

ที่เป็นของผู้ศึกษาทั้งหมดเหมือนวิทยานิพนธ์ ผู้ศึกษาควรแสดงความคิดเห็นของตนเองประกอบความรู้ ความคิด ที่ได้ค้นคว้ามาได้อย่างชัดเจนเหมาะสม ภาคินิพนธ์แม้ว่าจะไม่ได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการค้นคว้าอย่างลึกซึ้งเหมือนวิทยานิพนธ์ แต่ผู้ศึกษาต้องมีการถ่ายทอดเรื่องราวของการแสดงออกถึงการนำความรู้ที่ค้นคว้ามาใช้พร้อมวิเคราะห์ประยุกต์เป็นแนวคิดของตนเองเปรียบเทียบและนำเสนอเพื่อการตัดสินใจ

การทำภาคินิพนธ์เป็นงานศึกษาค้นคว้าที่ต้องมีความตั้งใจจริงมีความพยายาม มีความรอบรู้ และมีความสามารถ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับระยะเวลาของนักศึกษาว่าจะบรรลุตามกระบวนการต่าง ๆ ได้สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงต้องมีการวางแผนในการศึกษาค้นคว้าอย่างมีขั้นตอนและเหมาะสม โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา การเสนอโครงร่างภาคินิพนธ์ การขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอภาคินิพนธ์

นอกจากนี้ การทำภาคินิพนธ์ยังช่วยให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตัวเองอย่างกว้างขวาง และยืดหยุ่นและลึกซึ้งนอกเหนือจากการได้รับความรู้จากชั้นเรียน จากตำราหรือจากอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียวเป็นผู้ที่รู้จักคิดอย่างมีระเบียบ มีเหตุผลและประมวลผลการศึกษาค้นคว้า นำเสนออย่างเป็นระบบ มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษา การเรียบเรียงและรูปแบบการเขียนรูปเล่มภาคินิพนธ์ได้อย่างถูกต้อง และที่สำคัญการทำภาคินิพนธ์ยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการทำงาน ต่อตนเองและสังคม รวมถึงเป็นผลงานและหลักฐานการสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาของผู้ศึกษาที่จะแสดงต่อสาธารณชนอีกด้วย

๘.๒ ความหมาย ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของของภาคินิพนธ์

ความหมายของภาคินิพนธ์

ภาคินิพนธ์(Term paper) หมายถึง เป็นการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงจาก แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุด ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อประกอบการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาที่ลึกซึ้งกว่ารายงานทั่วไป หัวข้อภาคินิพนธ์อาจครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะก็ได้ เพื่อเสริมความรู้ในวิชานั้น ๆ ขอบเขตของภาคินิพนธ์มีเนื้อหาที่จำกัดกว่าวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะต้องมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ ระเบียบ ตามแบบแผนที่กำหนด

ลักษณะสำคัญของภาคินิพนธ์

ภาคินิพนธ์โดยทั่วไปจะมีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. มีขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนทั้งหมดของวิชาที่เรียนหรืออาจเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหนึ่งในวิชานั้น ๆ ที่ยังไม่ได้มีการเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง
๒. ต้องมีการแสดงความคิดเห็น หรือมีการวิพากษ์ องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา ได้สมเหตุสมผล ชัดเจนและมีความเหมาะสม
๓. เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ที่ได้จากการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

วัตถุประสงค์ของภาคินิพนธ์

รายงานทางวิชาการ ภาคินิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าที่มี ขอบข่ายและความลุ่มลึกของเนื้อหาที่แตกต่างกัน แต่ก็เป็นกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการที่ให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ โดย วัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง สามารถจัด ระเบียบความรู้ทั้งหมดและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถ สาระความรู้ในสาขาวิชาและ รายวิชาต่าง ๆ ที่ได้เล่าเรียนมา รวมทั้งความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทั้งหมดของตนเองมา บูรณาการในการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดทำเป็นภาคินิพนธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจและมี ประโยชน์
๓. ฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ รู้จักการคิด การ ใช้เหตุผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ จากการ ค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

๔. การฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียบเรียง และนำเสนอผลงานทางวิชาการอย่างถูกต้องและชัดเจน

๘.๓ ส่วนประกอบและรูปแบบของภาคนิพนธ์

ภาคนิพนธ์ เป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าที่มีขอบข่ายและความลุ่มลึกของเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยมีส่วนประกอบ ซึ่งพอจะจำแนกได้ ๓ ส่วน ได้แก่

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย

1.1 ปกนอก ประกอบด้วยปกหน้า สันปก และปกหลัง

1.2 ไบรอนด์ เป็นกระดาษเปล่าขนาดเดียวกับกระดาษที่ใช้พิมพ์รายงานภาคนิพนธ์ โดยต้องรองทั้งปกหน้าและปกหลังด้านละหนึ่งแผ่น

1.3 ปกใน เป็นหน้าที่มีข้อความเหมือนปกหน้าทุกประการ

1.4 กิตติกรรมประกาศ เป็นส่วนที่ผู้เขียนแสดงความขอบคุณผู้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าและจัดทำภาคนิพนธ์

1.5 บทคัดย่อ เป็นการย่อสาระสำคัญของงานภาคนิพนธ์

1.6 สารบัญ เป็นบัญชีแสดงเลขหน้ามีการแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็นบท โดยระบุชื่อบทพร้อมหมายเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์

1.7 สารบัญตาราง เป็นบัญชีตารางพร้อมหมายเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์

ภาคนิพนธ์

1.8 สารบัญภาพ เป็นบัญชีภาพประกอบเนื้อเรื่องพร้อมหมายเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์

2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

บทที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์ของภาคนิพนธ์

สมมติฐานของภาคนิพนธ์ (ถ้ามี)

ขอบเขตของภาคนิพนธ์

ข้อตกลงเบื้องต้น(ถ้ามี)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำภาคนิพนธ์

บทที่ ๒ เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการและผลการศึกษา

 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

 การเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล หรือผลการศึกษา

บทที่ ๕ บทสรุป

 สรุปผลการศึกษา

 อภิปรายผล

 ข้อเสนอแนะ

3. ส่วนอื่น ๆ ประกอบด้วย

3.1 บรรณานุกรม

3.2 ภาคผนวก

3.3 ประวัติผู้ศึกษา

3.4 รองปกหลัง

3.5 ปกหลัง

๘.๔ หลักและวิธีการเขียนภาคนิพนธ์

ที่มาของปัญหาในการทำภาคนิพนธ์

ในการทำภาคนิพนธ์นั้นที่มาของปัญหาอาจมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. จากความสนใจของผู้ศึกษาเอง นั่นก็คือปัญหาที่จะทำการศึกษานั้นบางทีก็เกิดจากความสนใจของตนเอง ส่วนมากมักจะสนใจในเรื่องที่ตนกำลังศึกษาอยู่ ผู้ที่จะทำการศึกษาระยะแรก ๆ จึงควรพยายามคิดหาว่าวิชาที่เราเรียนมีปัญหาที่น่าสนใจอะไรบ้าง

๒. จากการสนทนากับผู้รู้ ซึ่งรวมไปถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ในกรณีที่เป็นนิสิตที่จะทำภาคนิพนธ์ อาจจะได้จากการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานั้น ๆ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการสนทนากับผู้รู้นั้นจะก่อให้เกิดความคิด แง่คิด และประเด็นต่าง ๆ ที่ยังเป็นปัญหา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถ้าหากตรงกับความสนใจของตนเองก็จะก่อนให้ได้ ปัญหาในการศึกษาได้

๓. จากการอ่านหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ หรือบทความ วิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดข้อคิดที่จะเป็นแนวทางในการศึกษาได้เช่นกัน

๔. จากการเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ การอบรมสัมมนานั้นถือเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่งคนเราเมื่อเกิดการเรียนรู้อย่อมจะก่อให้เกิดแง่คิดต่าง ๆ นา ๆ แง่คิดเหล่านี้เมื่อ

ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มผู้เข้าสัมมนา ก็จะก่อให้เกิดการเสนอแนะ แนวใหม่เกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสำหรับการศึกษาก่อขึ้นนั่นเอง

๕. จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การวิเคราะห์ แนวโน้ม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะก่อให้เกิดปัญหาในการศึกษาได้เช่นกัน

เกณฑ์ในการเลือกหัวข้อปัญหาการศึกษา

ปัญหาที่จะทำการศึกษานั้นมีอยู่มากมายและหลายแหล่งที่มา ผู้เรียนควรเลือกทำในเรื่องที่เห็นว่าเหมาะสมและสามารถทำได้จนประสบผลสำเร็จตามความสามารถทั้งด้านงบประมาณและเวลา ดังนั้น การเลือกปัญหาในการศึกษาแต่ละครั้ง อาจใช้เกณฑ์ในการเลือกหัวข้อปัญหาที่ศึกษา ดังนี้

๑. ปัญหาที่คนสนใจมากที่สุด โดยเป็นความสนใจในเรื่องต่อไปนี้

๑.๑ เป็นความอยากรู้อยากเป็นในเชิงวิชาการโดยแท้จริง

๑.๒ เป็นความต้องการและปรารถนาของผู้ศึกษาที่จะเสาะแสวงหาคำตอบเรื่องนั้น ๆ โดยปราศจากอคติเป็นที่ตั้ง

๑.๓ เป็นความสนใจที่มีใช้เนื่องมาจากแรงจูงใจภายนอกกระตุ้นให้เกิด เช่น การได้รางวัลหรือวุฒิบัตร กล่าวคือความสนใจนั้นจะต้องเกิดจากความสนใจภายในผู้ศึกษาเอง

๒. เป็นปัญหาที่มีคุณค่า โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ การก่อให้เกิดความรู้ใหม่ กล่าวคือ ผลที่ได้จากการศึกษานั้นจะร้องเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ในลักษณะที่เป็นการสนับสนุนทฤษฎีหรือคัดค้านหรือสร้างทฤษฎีใหม่เกิดขึ้น

๒.๒ การนำไปใช้ กล่าวคือ ผลที่ได้จากการศึกษานั้นจะร้องสามารถนำไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ได้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ด้วย

๓. ความสามารถของผู้ศึกษา โดยที่ผู้ศึกษาจะต้องคำนึงเสมอในเรื่องต่อไปนี้

๓.๑ ความรู้ความสามารถที่จะเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นั้น ๆ ได้

๓.๒ ผู้ศึกษาสามารถให้เวลาในการทำการศึกษารื่องนั้น ๆ ได้มากพอ

๓.๓ งบประมาณ ผู้ศึกษาจะต้องมีงบประมาณที่จะทำการศึกษาอย่างเหมาะสมกับกำลังของตนเอง

๓.๔ ความสามารถในการแก้ปัญหาในเรื่องของข้อมูลที่ได้มานั้นอย่างเที่ยงตรง และมีประสิทธิภาพ

๔. สภาพแวดล้อมที่จะเพื่ออำนวยความสะดวกการศึกษา ซึ่งจะต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

๔.๑ มีแหล่งวิชาการที่สามารถติดต่อ ศึกษาค้นคว้าได้สะดวกในการหาความรู้ใน ปัญหาที่จะศึกษา

๔.๒ มีอุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้งนี้

๕. เป็นปัญหาที่สามารถหาข้อมูลได้หรือเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ทั้งนี้ก็เพราะว่าปัญหา บางเรื่องเป็นสิ่งถกเถียงกันและยังสรุปหาข้อยุติไม่ได้ก็ไม่ควรนำมาเป็นหัวข้อในการศึกษา

๖. เป็นปัญหาที่ทันสมัย กล่าวคือ การเลือกปัญหาที่กำลังถกเถียงกันหรือเป็นที่ กล่าวขวัญกันอยู่ในปัจจุบัน จะทำให้ผลการศึกษาในเรื่องนั้นน่าสนใจมากกว่าที่จะเลือกปัญหาที่ ผ่านมานานแล้วและผลการศึกษา ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทันต่อเหตุการณ์ด้วย

ลักษณะชื่อเรื่องหรือหัวข้อปัญหา

ชื่อเรื่องเป็นสิ่งแรกที่ดึงดูดความสนใจผู้อ่าน และจะเป็นสื่อให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจถึง ปัญหาและวิธีการศึกษาเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างดี การตั้งชื่อเรื่องคลุมเครือไม่ชัดเจน จะทำให้ ผู้อ่านไม่เข้าใจ และไม่สนใจที่จะติดตามศึกษาต่อไป ทั้ง ๆ ที่บางครั้งปัญหาที่ทำการศึกษาเป็น เรื่องที่น่าสนใจ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงควรระมัดระวังในเรื่องของการตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อเรื่องภาคนิพนธ์ อาจพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. ตั้งชื่อให้ตรงกับประเด็นปัญหาที่จะทำการศึกษา

๒. ชื่อเรื่องควรจะสั้น ๆ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและกะทัดรัด แต่ก็ไม่ควรแคบจน ทำให้ขาดความหมายทางวิชาการ

๓. ใช้คำเฉพาะเจาะจงซึ่งสื่อความหมายทิศทางเดียว ไม่ควรใช้คำที่จะสื่อ ความหมายได้หลายทิศทาง

๔. ชื่อเรื่องควรอยู่ในลักษณะคำนาม นำหน้าชื่อ ซึ่งจะให้ความหมายและให้ความ สละสลวยกว่าใช้คำกริยานำหน้าชื่อ

๕. ชื่อเรื่องควรเป็นข้อความที่สละสลวยได้ใจความสมบูรณ์

การเขียนโครงร่างภาคนิพนธ์

โครงร่างภาคนิพนธ์ หมายถึง แนวคิดในการทำภาคนิพนธ์ที่ผู้ทำเขียนอธิบายออกมา เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนลงมือทำภาคนิพนธ์จริง ๆ โครงร่างภาคนิพนธ์จึงนับเป็นการวางแผน เตรียมการศึกษา เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา จุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินการ สถานที่และเวลาที่จะ ศึกษาไว้ล่วงหน้า โดยส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ ของโครงร่างการทำภาคนิพนธ์ มีดังต่อไปนี้

๑. ชื่อเรื่อง

๒. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
๓. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการศึกษา
๔. ขอบเขตของการศึกษา
๕. ข้อตกลงเบื้องต้น (ถ้ามี)
๖. นิยามศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี)
๗. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๘. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
๙. วิธีดำเนินการศึกษา
 - ๙.๑ แบบการศึกษา
 - ๙.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ๙.๓ การรวบรวมข้อมูล
 - ๙.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา
๑๑. ปฏิทินปฏิบัติงาน
๑๒. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา
๑๓. หนังสืออ้างอิง

ประโยชน์ของโครงงานภาคนิพนธ์

๑. ช่วยให้เห็นภาพของการทำภาคนิพนธ์อย่างชัดเจน ทุกขั้นตอน
๒. ช่วยให้เห็นปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นก่อนการทำภาคนิพนธ์จริง ๆ ซึ่งทำให้สามารถเตรียมหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า
๓. เป็นแนวทางให้ทำภาคนิพนธ์ได้อย่างสะดวกราบรื่น และได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
๔. เป็นเอกสารในการเสนอเพื่อพิจารณาให้ดำเนินการทำภาคนิพนธ์

๘.๕ การนำเสนอภาคนิพนธ์

การพิมพ์รายงานภาคนิพนธ์

รายงานภาคนิพนธ์เป็นผลงานทางวิชาการที่ต้องมีทั้งความเป็นศาสตร์และเป็นศิลป์ กล่าวคือจะต้องมีความถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบเนื้อหาของรายงานภาคนิพนธ์เป็นเป็นเรื่องของภูมิปัญญา ส่วนรูปแบบเป็นเรื่องทางกายภาพ เพื่อให้รายงานภาคนิพนธ์มีมาตรฐานทางกายภาพอย่างเดียวกัน จึงได้กำหนดเกณฑ์และรูปแบบในการพิมพ์รายงานภาคนิพนธ์ไว้ดังนี้

๑. การพิมพ์

๑.๑ ใช้กระดาษสีขาวขนาด A - ๔ (๘ ¼ x ๑๑ ¾ นิ้ว) น้ำหนัก ๗๐ แกรม ขึ้นไป

๑.๒ พิมพ์หน้าเดียวด้วยตัวพิมพ์สีดำขนาดมาตรฐานชนิดเดียวกันตลอดเล่ม

๑.๓ รายงานภาคนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต้องมีความประณีตทั้งในเรื่องวัสดุ การพิมพ์ การขึ้นต้นประโยคใหม่ ไม่ควรพิมพ์ตกหรือพิมพ์เพิ่มไว้เหนือหรือใต้บรรทัด และต้องไม่มีลวดลายมีสีหรือรอยขีดฆ่าขูดลบใด ๆ

๑.๔ พิมพ์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และโดยใช้ตัวอักษรเป็น Angsana New ขนาด ๑๖ Point หรืออักษรที่เป็นที่ยอมรับในการเขียนวิชาการ

๑.๕ การย่อหน้า ให้เว้นระยะพิมพ์ให้ตรงกับตัวอักษรตัวที่แปด

๒. การเว้นริมกระดาษ

ให้เว้นริมขอบกระดาษทั้งสี่ด้านโดยไม่ต้องตีกรอบหน้า ดังนี้ ให้เว้นริมด้านบนและด้านซ้ายหนึ่งนิ้วครึ่ง ให้เว้นริมด้านขวาและด้านล่างหนึ่งนิ้ว

๓. การลำดับหน้า

๓.๑ ส่วนนำ ให้ลำดับหน้าด้วยอักษร ก ข ค ง จ ... ตามลำดับ ให้นับหน้า ก

ตั้งแต่ปกใน โดยไม่ต้องพิมพ์ตัวอักษรกำกับ ให้พิมพ์ตัวอักษรตั้งแต่หน้า ข เป็นต้นไป ที่กลางหน้ากระดาษด้านบน และให้เว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนหนึ่งนิ้ว

๓.๒ ส่วนเนื้อความและส่วนอื่น ๆ ทั้งหมด ให้ลำดับด้วยเลขอารบิก โดยพิมพ์

หมายเลขลำดับไว้กลางหน้ากระดาษด้านบน ห่างจากริมขอบกระดาษหนึ่งนิ้ว ยกเว้นเมื่อขึ้นต้นบทใหม่ ทุกบทไม่ต้องพิมพ์เลขหน้าแต่ให้นับหน้านั้นรวมด้วย

๓.๓ ไม่ต้องพิมพ์เครื่องหมายใด ๆ ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังตัวอักษรหรือตัวเลข

๔. การพิมพ์ส่วนต่าง ๆ

๔.๑ ปกหน้า ใช้ปกอ่อนสีขาวขนาดเดียวกับกระดาษที่ใช้พิมพ์ พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์สีน้ำเงินหรือสีดำ และได้สัดส่วนตามเหมาะสม

๔.๒ ปกหลัง ไม่ต้องพิมพ์ข้อความหรือลวดลายใด ๆ ทั้งสิ้น

๔.๓ ปกใน เหมือนปกหน้าทุกประการแต่พิมพ์บนกระดาษแบบเดียวกับกระดาษที่ใช้พิมพ์รายงานภาคนิพนธ์

๔.๔ หน้ากิตติกรรมประกาศ จำหน้าว่ากิตติกรรมประกาศ กลางหน้ากระดาษห่างจากริมขอบบนสองนิ้ว พิมพ์ข้อความบรรทัดแรกห่างจากจำหน้าสองช่วง

บรรทัดพิมพ์คู่ พิมพ์ชื่อ – สกุล ของผู้ศึกษา ห่างจากบรรทัดสุดท้ายของข้อความสองช่วง บรรทัดคู่ เยื้องไปทางด้านขวาของข้อความกรณีมีผู้เขียนมากกว่าสองคนให้ใช้คำว่าคณะผู้ศึกษาแทนชื่อ – สกุล

๔.๕ บทคัดย่อ ควรมีความยาวไม่เกิน ๕๐๐ คำ หรือไม่เกิดสองหน้ากระดาษพิมพ์ ในหน้าแรกของบทคัดย่อให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาคนิพนธ์ห่างจากริมขอบกระดาษด้านบนสองนิ้ว และพิมพ์ชื่อ – สกุลของผู้ศึกษา เรียงลงมาตามลำดับ และพิมพ์ชื่อที่ปรึกษา เรียงลงมา ให้เว้นที่ว่างไว้สองช่วงบรรทัดพิมพ์คู่แล้วพิมพ์คำว่า บทคัดย่อ ไว้กลางหน้ากระดาษ และเว้นที่ว่างไว้สองช่วงบรรทัดคู่แล้วพิมพ์ข้อความ

๔.๖ สารบัญ จำหน่ายว่าสารบัญไว้ล่างหน้ากระดาษด้านบนสองนิ้ว แสดงบัญชีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นบทคัดย่อระบุเลขบทและชื่อบทพร้อมหมายเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์และส่วนอื่น ๆ ยกเว้นปกหน้า ปกในและสารบัญ พิมพ์บรรทัดแรกห่างจากจำหน่ายสองช่วงบรรทัด พิมพ์คู่ พิมพ์บทที่ บรรณานุกรม ภาคผนวก ประวัติผู้เขียน ชิดขอบด้านซ้ายเช่นเดียวกับรายการอื่น

๔.๗ สารบัญตาราง จำหน่ายว่าสารบัญตารางไว้กลางหน้ากระดาษ ห่างจากริม
ริม
ขอบกระดาษด้านบนสองนิ้ว แสดงบัญชีตาราง ชื่อตาราง และเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์

๔.๘ สารบัญภาพประกอบ จำหน่ายว่าสารบัญภาพไว้กลางหน้ากระดาษ ห่างจากริม
จากริม
ขอบกระดาษด้านบนสองนิ้ว แสดงบัญชีภาพ ชื่อภาพ และเลขหน้าตามที่ปรากฏในรายงานภาคนิพนธ์

๔.๙ ส่วนเนื้อความ ให้แบ่งเนื้อความเป็นบท ในการพิมพ์เมื่อขึ้นบทใหม่ต้อง
ขึ้น
หน้าใหม่เสมอ พิมพ์คำว่าบทที่... ห่างจากริมขอบด้านบนสองนิ้วด้วยตัวอักษรตัวหนาขนาด ๒๒ Point ไว้กลางหน้ากระดาษ

๔.๑๐ ตาราง การนำเสนอตารางขนาดตารางไม่ควรเกินกรอบการพิมพ์รายงานภาคนิพนธ์ โดยความกว้างของตารางควรเท่ากับความยาวของบรรทัดรายงานภาคนิพนธ์ หากตารางมีความกว้างเกินกรอบให้พิมพ์ตามแนวนอนของหน้ากระดาษโดยให้หัวตารางอยู่ด้านซ้ายมือเสมอ ระบุหมายเลขว่า ตาราง ๑ ตาราง ๒ ตามลำดับ แล้วพิมพ์ชื่อตารางโดยชื่อตารางนั้นควรเป็นข้อความที่กะทัดรัดและสื่อความหมายอย่างชัดเจน

๔.๑๑ บรรณานุกรม จำหน่ายว่าบรรณานุกรมไว้กลางหน้ากระดาษห่างจากริม
ขอบกระดาษด้านบนสองนิ้ว พิมพ์บรรทัดแรกของรายการแรกห่างจากจำหน่ายสองช่วงบรรทัดพิมพ์คู่ โดยให้อักษรแรกอยู่ห่างจากริมขอบกระดาษด้านซ้ายมือหนึ่งนิ้วครึ่ง และอักษรตัว

สุดท้ายอยู่ห่างจากริมขอบกระดาษด้านขวามือหนึ่งนิ้ว พิมพ์บรรทัดต่อไปรายการเดียวกันย่อหน้าเข้าไปแปดตัวอักษร

๔.๑๒ ภาคผนวก พิมพ์คำว่าภาคผนวก ก ภาคผนวก ข ตามลำดับไว้

กลางหน้ากระดาษห่างจากริมขอบด้านบนสองนิ้ว พิมพ์ชื่อเรื่องของรายการในภาคผนวกไว้กลางหน้ากระดาษห่างจากจ่าหน้าลงไปสองช่วงบรรทัดคู่

๔.๑๓ ประวัติผู้ศึกษา พิมพ์คำว่าประวัติผู้ศึกษาไว้กลางหน้ากระดาษ ห่างจากริมขอบด้านบนสองนิ้ว พิมพ์ข้อความแรกห่างจากจ่าหน้าสองช่วงบรรทัดพิมพ์คู่

การเสนอภาคนิพนธ์

ขั้นที่ ๑ การนำเสนอหัวข้อภาคนิพนธ์

ผู้ศึกษาเขียนแบบคำร้องเสนอหัวข้อโครงร่างภาคนิพนธ์พร้อมแนบสำเนาโครงร่างภาคนิพนธ์ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เมื่อได้รับการพิจารณาเห็นชอบแล้วจึงดำเนินการทำภาคนิพนธ์ ในการพบที่อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละครั้งต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาลงนามในแบบพบอาจารย์ที่ปรึกษา การเปลี่ยนหัวข้อภาคนิพนธ์หรือเปลี่ยนอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ศึกษาต้องส่งแบบคำร้องเสนอหัวข้อโครงร่างภาคนิพนธ์ฉบับใหม่ตามข้อตอน

ขั้นที่ ๒ เสนอผลงานเพื่อรายงานความก้าวหน้า

ผู้ศึกษานำเสนอสำเนารูปเล่มบทที่ ๑-๓ ของภาคนิพนธ์ จำนวน ๒ ชุด เพื่อนำเสนอผลงานความคืบหน้าโดยรวมของงานทั้งหมด ทั้งนี้ต้องมีการดำเนินงานภาคนิพนธ์ ด้านเอกสาร และสามารถสรุปรูปแบบสุดท้ายที่จัดทำเป็นผลงานสมบูรณ์ต่อไปได้ หลังจากนั้นผู้ศึกษาต้องดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงภาคนิพนธ์ตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ

ขั้นที่ ๓ การนำเสนอผลงาน

ผู้ศึกษาเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ อาจด้วยวาจาและผลงาน เมื่อภาคนิพนธ์ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการ และดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงผลงานทั้งหมดตามคำแนะนำจากคณะกรรมการแล้ว แล้วให้ผู้ศึกษาดำเนินการส่งรูปเล่มฉบับสมบูรณ์พร้อมซีดีรอม (CD-Rom) ตามวันเวลาที่กำหนด มิฉะนั้นจะถือว่าขาดส่งงานและได้ผลการเรียนไม่สมบูรณ์

๘.๖ การประเมินคุณภาพของภาคนิพนธ์

คุณภาพของภาคนิพนธ์ อาจประเมินได้จากประเด็นต่าง ๆ จากการที่ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

๑. ความชัดเจนของปัญหา และการอ้างอิงข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน

๒. การลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา และต้องสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี และผลการสังเคราะห์วรรณกรรม
๓. ความชัดเจนของการสรุปเหตุผลในการศึกษาค้นคว้า
๔. วัตถุประสงค์ของภาคนิพนธ์มีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับปัญหาของภาคนิพนธ์
๕. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องและครอบคลุมกับเรื่องที่ทำการศึกษา
๖. ลำดับการนำเสนอและความชัดเจนของวรรณกรรมและงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง
๗. มีการสังเคราะห์วรรณกรรมได้อย่างเหมาะสม
๘. ความชัดเจนของประชากรและการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภาคนิพนธ์ที่ศึกษาค้นคว้า
๙. การเลือกใช้เครื่องมือมีความเหมาะสม และมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืออย่างถูกต้อง
๑๐. มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเหมาะสม
๑๑. สถิติที่นำมาใช้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล
๑๒. ความครบถ้วนของการนำเสนอภาคนิพนธ์ตามวัตถุประสงค์
๑๓. ความถูกต้องของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความชัดเจนในการแปลความหมายของข้อมูล
๑๔. สรุปผลได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของภาคนิพนธ์
๑๕. นำผลการศึกษาค้นคว้ามารายได้ชัดเจนและครอบคลุม
๑๖. ความน่าเชื่อถือในการอ้างอิงหลักฐานสนับสนุน
๑๗. ความชัดเจนและความมีเหตุมีผลและความกระชับในการสรุปผลการศึกษา
๑๘. ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของการเสนอแนะผลการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่ได้จากภาคนิพนธ์
๑๙. ความถูกต้องและครบถ้วนขององค์ประกอบรายงานภาคนิพนธ์
๒๐. ความถูกต้อง และความชัดเจน ของบทคัดย่อภาคนิพนธ์
๒๑. ความถูกต้องและความสม่ำเสมอของการใช้ศัพท์ทั้งภาษาไทยและอังกฤษตลอดจนความชัดเจนของตัวสะกด
๒๒. ความถูกต้อง ครบถ้วน และความสม่ำเสมอของระบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม
๒๓. ประโยชน์ที่พึงจะมีต่อสังคม

สรุปท้ายบท

ภาคินิพนธ์เป็นการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงจาก แหล่งการเรียนรู้หรือสารสนเทศต่าง ๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อประกอบการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาที่ลึกซึ้งกว้างขวางงานทั่วไป แต่มีขอบเขตเนื้อหาที่จำกัดกว่าวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ ระเบียบตามแบบแผนที่กำหนด

มีการแสดงความคิดเห็น หรือมีการวิพากษ์วิจารณ์ องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาได้อย่าง สมเหตุสมผล ชัดเจนและมีความเหมาะสม มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงการนำความรู้ที่ได้จาก การศึกษาค้นคว้ามาใช้สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

จุดมุ่งหมายสำคัญของการทำภาคินิพนธ์ก็เพื่อฝึกให้ศึกษาได้รู้จักการค้นคว้าจากแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง สามารถจัดระเบียบความรู้ทั้งหมดและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ สาระความรู้ในสาขาวิชาและรายวิชา ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ตลอดจนประสบการณ์ทั้งหมดของตนเองมาบูรณาการใน การศึกษาค้นคว้า และจัดทำภาคินิพนธ์ นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกให้ผู้ศึกษามีความสามารถใน การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ รู้จักการคิด การใช้เหตุผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ จากการศึกษาอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และสามารถเรียบ เรียงเพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม

นอกจากนี้ ในการทำภาคินิพนธ์ ผู้ศึกษาต้องคำนึงถึง ประเด็นสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า กล่าวคือ ความชัดเจนของปัญหาและการอ้างอิงข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน การ ลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษาต้องมีความชัดเจนและเจาะจง สอดคล้องกับปัญหาของภาคินิพนธ์ ความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี การสรุปเหตุผลใน การศึกษาค้นคว้า การเลือกใช้เครื่องมือมีความเหมาะสม และมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมืออย่างถูกต้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลมี ความชัดเจน การสรุปผลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา และนำผลการศึกษาค้นคว้ามา อภิปรายได้ชัดเจนและครอบคลุม มีเหตุมีผลและความกระชับในการสรุปผลการศึกษา ความ ถูกต้องและครบถ้วนขององค์ประกอบรายงานภาคินิพนธ์ ความถูกต้อง ครบถ้วน และความ สม่่าเสมอของระบบการอ้างอิงและท้ายที่สุดคือประโยชน์ที่พึงจะมีต่อสังคม

คำถามท้ายบท

๑. จงอธิบายถึงความหมาย ลักษณะสำคัญ วัตถุประสงค์ของภาคนิพนธ์
๒. ส่วนประกอบที่สำคัญของภาคนิพนธ์มีอะไรบ้าง
๓. การทำภาคนิพนธ์มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
๔. หลักการสำคัญในการทำภาคนิพนธ์คืออะไร
๕. การนำเสนอภาคนิพนธ์มีขั้นตอนการนำเสนออย่างไร
๖. การทำภาคนิพนธ์ให้มีคุณภาพควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
๗. การตั้งชื่อเรื่องหรือข้อปัญหาภาคนิพนธ์ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร
๘. โครงร่างภาคนิพนธ์มีประโยชน์อย่างไร
๙. ภาคนิพนธ์ที่มีคุณภาพควรมีลักษณะอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานมาตรฐานวิทยานิพนธ์และเผยแพร่ งานมาตรฐานการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **คู่มือวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระ**. เชียงใหม่ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์**.

กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. **คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์**. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๗.

_____ . **คู่มือการเขียนภาคินิพนธ์ (กรณีศึกษา)**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๗.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. **คู่มือการจัดทำปริญาานิพนธ์และสารนิพนธ์**. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. **คู่มือการเขียนรายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลุ่มภารกิจด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม, ๒๕๔๔.สำนักงานมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ**.

กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๔.

James D. Lester. **Writing Research Papers; a complete guide**. New York : HarperCollins College, ๑๙๙๖.

David R. **Writing in the Academic Disciplines**. Illinois : Southern Illinois University, ๑๙๙๑.

Anthony C. Winkler. **Writing the Research paper**. Boston USA : Tomson Higher Education, ๒๐๐๘.